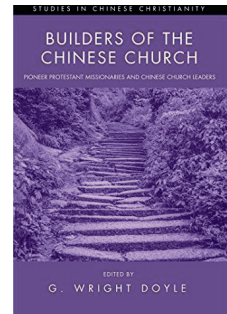

Builders of the Chinese Church.

Pioneer Protestant Missionaries and Chinese Church Leaders

*G. Wright Doyle (red.). 246 sider,
Pickwick Publications, Eugene, Oregon, 2015*

Kinas kirke vokser. Da Mao Zedong kom til makten i 1949 utgjorde antallet av de som hadde kontakt med kristentroen mindre enn tre millioner. Under Kultur-revolusjonen (1966-1976) ble dette antall sterkt redusert. I dag gjetter vi på at opp mot 100 millioner hører til registrerte og ikke-registrerte kirker. Denne boka spør med rette om røttene til denne eksplosive vekst: Hvordan kan vi forklare både Tre-selv kirkens og den katolske kirkes vekst, og ikke minst eksplosjonen blant evangelikale husmenigheter?

Et av svarene finner redaktøren i den 'sky av vitner' som sto frem som sentrale ledere for misjon og kirke i det 19. århundre. Det er jo en kjent sak at Kina i hele denne perioden var misjonslandet fram for alle andre. Man har derfor valgt å fortelle historien til syv misjonærer og to kinesiske ledere. Valget av de to kinesiske ledere Liang Fa og Xi Shengmo gir god mening. Begge spilte sentrale roller som evangelister, skribenter og diakonale aktører (Xi i kampen mot opium). Valget av de syv misjonærer er ikke like gjennomslagskraftig. Man har valgt anglofone personer (især fra Storbritannia) med hovedvekt på London Missionary Society. Det er så mange andre man kunne ha valgt, fra resten av Europa og kanskje også fra Skandinavia. Imidlertid er presentasjonene av de syv utvalgte grundige; litt for mye preget av heltedyrkelse og helgenkåring, men ikke helt uten kritiske bemerkninger. Blant de syv misjonærer finner vi Robert Morrison, James Hudson Taylor, James Legge og Timothy Richard.

Disse ni misjons- og kirkeledere hadde sitt virke i ly av fremmed imperialisme, kanonbåter og 'unequal treaties' med det slagne Qing dynasti. Morrison og flere med ham fungerte som oversettere og mellommenn – samtidig med at de skarpt kritiserte opiumshandelen og vestlig aggresjon. Noen av misjonens ledere valgte

å søke hjelp og beskyttelse fra vestlige konsulater når de ble angrepet og frastjålet, mens andre (især James Hudson Taylor) besluttet ikke å søke kompensasjon for ødelagt eiendom eller vold mot personer.

Det er også i denne perioden at man strides om hvilket kinesisk begrep man skal bruke om Gud – Shang Di eller Shen. Det kan fremlegges gode begrunnelser for begge valg. Resultatet blir at de britiske og andre mainline misjonærer velger Shang Di, mens amerikanerne og frikirkelige misjonærer velger Shen. Et annet sentralt teologisk skille går mellom dem som fulgte Matteo Ricci i hans syn på forfedredyrkelse som 'veneratio' og ikke 'adoratio' og de som så på forfedredyrkelse som avgudsdyrkelse. Til de første hører ikke minst Legge og Richard, mens Hudson Taylor og andre mer konservative utgjorde flertallet på motsatt fløy.

Det er videre interessant å følge debatten om evangelisering eller utdanning. Timothy Richard opplever på nært hold hungersnøden og naturkatastrofene i syttiårene. På den bakgrunn taler han høyt og sterkt om 'education', gjerne i form av et universitet i hver kinesisk provins. Gjennom utdanning kan man endre landets kommende ledere slik at de kan reformere landet politisk og sosialt. Direkte evangelisering anså han for nytteløs i dette store perspektiv. Andre så evangelisering som hovedsaken hvis man ville forandre 'grunn-sykdommen' – overtro, korrupsjon og umoral. Flere av kapitlene handler om sterke evangelister som Jonathan Goforth og Griffith John. Tankene om et 'kristianisert' Kina ligger til grunn for de mange colleges og universiteter som opprettes i det 19. og 20. århundre på misjonens initiativ og som bidrar til modernisering og vestliggjørelse, mer enn til vekkelse. Denne forskjell i tenkning kommer også til uttrykk i valg av målgruppe – 'from below or from above' – og dermed i prioritering av oppgaver for misjonærer og ledere. Hudson Taylor

fremstår som hoved eksponent for en strategi 'from below' og satser derfor alt på å rekruttere mange misjonærer fra hele den vestlige verden.

De to kinesiske representanter hører mest hjemme blant de som tenkte evangelisering og diakoni 'from below'. Begge omtales da også som viktige bidragsytere til hva Lian Xi kaller 'The Rise of Popular Christianity in Modern China' og var slik med på å legge grunnen til de mange karismatiske husmenigheter som i dag utgjør det store flertall av kristne i Kina. Kapitlene om disse to er bokas mest interessante. Her møter vi to levende mennesker med store evner og med feil og mangler. Man kunne absolutt ha ønsket at boka hadde tatt for seg fler av datidens kinesiske ledere.

La meg ellers nevne at en bok om norsk misjon i Kina i perioden fram til 1949 er på vei fra forleggeren. Boka som utgis av Egede instituttet har tittelen 'A Passion for China'. Den inneholder en rekke portretter av norske Kina-misjonærer og kan derfor leses som et norsk bidrag til samme tema om hvem som var med å bygge kirken i Kina.

Knud Jørgensen

